

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3382/2019. (XII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Bvf.267/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt. A fogvatartott indítványozó kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. április 27. napján a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnokához. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt mozgáster hiányára, valamint az illemhely nem megfelelő leválasztására, a szellőztetés nem megfelelő voltára és a zárkák kártevőkkel való fertőzöttségére is.
- [3] Kérelmét az indítványozó jogi képviselőjén keresztül, korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2015. március 19. dátummal, amelyet 2015. június 3. napján nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet részben alaposnak találta, az elítélt számára 2011. február 18. napja és 2016. december 31. napja közötti időszakban, különböző büntetés-végrehajtási intézetben töltött fogvatartásából összesen 2130 napra 2.769.000 forint kártalanítást állapított meg. A 2017. január 1. utáni vonatkozásban a kérelmet elutasította, ugyanis ettől az időponttól a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bvtv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt kell benyújtani, ezért a kérelmet csak 2016. december 31-ig terjedő időszak tekintetében vizsgálta.
- [5] 1.2. Az ügyészi fellebbezés folytán került az ügy másodfokra, ahol az eljáró Szegedi Törvényszék az elsőfokú döntést megváltoztatta és kérelmet a 5.Bvf.267/2019/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapított meg kártalanítást, ugyanis a fogvatartott a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnokánál alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt csak kártalanítási kérelmet terjesztett elő. A Bvtv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bvtv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [6] Kitért ezzel kapcsolatosan arra, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül alkalmazta a Bvtv. 436. § (10) bekezdésének *b)* pontjában foglalt átmeneti szabályt, amely alapján kettéosztotta a vizsgált időszakot és a 2017. január 1-től kezdődő időtartamot nem számította. Az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, így a kérelmezett időszakot egészben kell vizsgálni és a Bvtv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bvf.267/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy az eljáró Szegedi Törvényszék, azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott. Nem helytálló véleménye szerint az, hogy korábban kelt ügyekben helyt adtak a kérelmeknek, és megítélték a kártalanítást, majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő ügyben, jelen esetben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították. Ennek folyamánként a korábbi kérelmezők és jelen panasz indítványozója a törvény előtt nem minősült egyenlőnek. Az ügyben a bíróság végzésével hátrányos helyzetbe hozta az indítványozót, azzal, hogy a kérelmét elutasította, holott az EJEH-hez is benyújtotta azt [Bvtv. 436. § (10) bekezdés *b*) pont], ami eddig elegendő volt a kártalanítási kérelem elbírálásához.
- [9] Kitér arra az indítványozó, hogy a 27 hónapig indokolatlanul elhúzódó eljárás után nincs abban a helyzetben, hogy olyan lépéseket tudjon tenni, amellyel a megváltozott joggyakorlatra érdemben reagálni tudjon, így indokolatlan hátrányt szenvedett a már korábban elbírált kártalanításokkal szemben, mindannak fényében, hogy ez rajta teljesen kívülálló okok miatt alakult így.
- [10] 2.2. A XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy az eljáró bíróság hibásan értelmezte a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) rendelkezéseit, amelynek a célja a megfelelő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítást kívánta bevezetni.
- [11] Álláspontja szerint a Szegedi Törvényszék a Bvtv. 436. § (10)–(11) bekezdésének okszerűtlen és hibás értelmezése abból ered, hogy a törvényértelmezésének folyamánként az elítéltnek a Bvtv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bvtv. 10/A § (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJEH-hez benyújtott kérelem esetén [Bvtv. 436. § (10) bekezdés *b*) pont] ezen feltétel nem alkalmazható.
- [12] Ennek kapcsán utalt arra az indítványozó, hogy a Bvtv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések egyértelműen azt rendelik, hogy kedvezményes elbírálásban részesüljenek az elítéltek azon csoportjai, akik az EJEH-hez nyújtottak be kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [13] A szerinte az okszerűtlen értelmezés szembement a hazai bíróságok országosan kialakult, több éves és következetes gyakorlatával, miközben az eltelt időszak alatt a jogszabályi szöveg nem változott. Önkényes volt a jogértelmezése a bíróságnak, amelynek eredménye sem nyelvtani, sem logikai úton nem következik a jogszabály szövegéből és annak céljából. Ennek alátámasztásául 8 korábbi, szintén a Szegedi Törvényszék előtt folyamatban volt kártalanítási eljárás során hozott döntést hozott példaként.
- [14] Mindezek tekintetében, az indítványozó álláspontja szerint, bár a bíróságoknak van lehetősége saját ítélkezési gyakorlatot kialakítani vagy a korábbi megváltoztatni, azonban azt nem teheti a jogszabály okszerűtlen és önkényes értelmezésével.
- [15] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [19] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.

- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntések kizárólag alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]; 3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség vonatkozásában is alapvetően a bíróság törvényértelmezését vitatta.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíró, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata {3273/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve a Szegedi Törvényszék 5.Bvf.267/2019/2. számú végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítványozó magát a bírói törvényértelmezést vitatja és értékelhető indokolást alapjogi sérelemre tekintettel nem adott elő, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. december 10.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/999/2019.

